

Gårdstånga kyrka

55.7591, 13.3275

Kyrkan byggdes någon gång under 1100-1200-talet, men har byggts till och om flera gånger. Bland annat slogs valven på 1400-talet och på 1600-talet tillkom tornet. Trappgavlarna byggdes på senare.

På initiativ av Anna Brahe som bodde på Löderup, byggde 1622 ett gravkor i norr till minne av hennes avlidne make, den danske fältmarskalken Steen Malthesen Sehested. I kapellet finns ett stort epitafium, alltså en minnesvård, av sand- och kalksten och marmor, rest till minne av Sehested, som dog på Kalmar slott den 22 augusti 1611 under ett fälttåg mot svenskarna.

Skulpturerna bekostades till stor del av Anna Brahe. De många inventarierna kan ha uppkommit till minne av hennes man, men det kan också vara ett tecken på att hon ville visa hur religiös och troende hon var.

Genom arv har gravkoret senare använts av släkten Ramel på Hviderup.

Kyrkan är annars kanske mest känd för de många renässansinventarier som utfördes under åren 1609 till 1628 av träsnidaren Jacob Kremberg. År 1609 mottog han beställning och handpenning på predikstol och altartavla, och han medverkade själv vid uppsättningen i kyrkan tre år senare. Under de följande åren fick han även beställning på bänkinredningen, dopfunten med baldakin och kyrkans läktare.

Kremberg tillverkade också 1622 ett kapellskrank för att skilja det nyuppförda Sehestedska gravkoret från resten av kyrkan. Detta skrank är unikt utan motsvarighet någonstans i världen.

I slutet av 1800-talet genomföres en stor restaurering då bland annat de små ljusöppningarna ersattes med stora fönster försedda med färgat glas. Man slog även nya valv som dekorerades av Svante Thulin med valvmålningar så då fanns i Lunds domkyrka som förebild. De gravstenar som fanns i golvet placerades utanför kyrkan.

Man var dock lite väl nitisk i sin strävan att städa och förnya. För när man samtidigt rengjorde träskulpturerna från färger försvann tyvärr även den ursprungliga 1600-tals målningen.

Det medeltida stenaltaret som är kyrkans äldsta inventarium, har en relikgömma i mitten av altarbordet. Altare togs bort när Krembergs altare sattes upp på 1600-talet, och det gamla altarbordet användes istället under lång tid som en trampsten i marken vid ingången till absiden.

I kyrkomuren upptäckte man på 1800-talet två runstenar, kallade Gårdstångastenen 2 och 3, som båda nu står uppställda i Lundagård i Lund.

Källor:

Webb: Svenska kyrkan Eslöv.

Webb: Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister.

Pdf: "Gårdstånga kyrka. Antikvarisk kontroll, 2004 Kristina Nilén. Regionmuseet Kristianstad. ISSN 1651-0933

Bok: "Kyrkor i Skåne - en kulturhistoria". Siegrun Fernlund 1980. ISBN 91-85330-26-4